

SUOMEN LAKIMIESLIITTO -
FINLANDS JURISTFÖRBUND ry

OIKEUSMINISTERIÖN

LAUSUNTO

18.08.2003

15.8.2003

ad 15/461

2002

Lauri

Oikeusministeriö

PL 25

00023 VALTIONEUVOSTO

Viite Oikeusministeriön kommenttipyyntö 13.2.2003 (15/461/2002) Euroopan unionin komission 14.1.2003 julkaisemasta vihreästä kirjasta Rooman yleissopimuksen muuntamisesta yhteisön säädökseksi ja uudistamisesta

Asia Suomen Lakimiesliitto – Finlands Juristförbund ry:n kannanotot - vastauksia vihreässä kirjassa esitettyihin kysymyksiin 1-20

1. Lakimiesliitto toteaa käsityksensä, että Rooman yleissopimusta ja sen määräyksiä ei tunneta riittävän hyvin talouden toimijoiden eikä myöskään tuomareiden tai muiden oikeusalan ammattilaisten keskuudessa. Lainvalinnan vapaus sitä vastoin on varsin laajalti ja yleisesti tiedossa.
2. –
3. Yleisellä tasolla voidaan todeta, että vallitseva oikeustila on melko sekava johtuen sovellettavan lain valintaa koskevien sääntöjen moninaisuudesta. Yksi tapa selkeyttää tilannetta olisi lainvalintaa koskevien sääntöjen kokoaminen Rooman sopimukseen (tai siis tulevaan EU-asetukseen). Muuhun sääntelyyn kaivattaisiin lisää suunnitelmallisuutta. Mahdollisuuksien mukaan lainvalinnan osalta tulisi pyrkiä viittauksiin esim. juuri Rooman sopimukseen.
4. Ehdotettu malli voisi olla hyvä ratkaisu.
5. –

6. Ei. Välitys- ja oikeuspaikkalausekkeitä koskevat omat universaalit sopimuksensa (mm. New Yorkin konventio).
7. –
8. Kyllä. Kuten vihreässä kirjassakin (s. 24) on todettu käydyissä keskusteluissa puoltavana argumenttina esitetyn, tällaista menettelyä ei olisi syytä kieltää tuomioistuimilta, koska suora valintamahdollisuus on monissa valtioissa mahdollista välimiesmenettelyssä.
9. Saattaisi olla perusteltua täsmentää ko. artiklaa.
10. Kyllä. Se, että asiassa on valittu oikeuspaikka, ei merkitse ”automaattista” lainvalintaa.
11. Ehdotetun kaltainen erityislauseke olisi tarpeellinen. (Huomioitava, että Rooman ja Brysselin sopimusten soveltaminen voi nykyisin johtaa hyvin erilaisiin lopputuloksiin riippuen mm. siitä, onko kyseessä sovellettavan valtion lainsäädännön mukaan esine- vai velvoiteoikeudellinen riita-asia.)
12. Sopimusten jakamista osiin (dépeçage) pitäisi välttää. Mikään systeemi, joka on kovin monimutkainen ei voine toimia varsinkaan kuluttajasopimuksissa. Lisäksi tällaiset ratkaisut tulisivat varsin kalliiksi toteuttaa ja niiden toteuttamismahdollisuudet tavallisissa kuluttajasopimuksissa olisivat varsin teoreettiset.

Vaikuttaa siltä, että vihreässä kirjassa oltaisiin vaihtoehdon V kannalla (ks. s. 32). Perusteluina esitetään oikeusvarmuuden parantamista sekä tuomioistuinmenettelyn nopeuttamista ja tuomioistuinmenettelyn kustannusten vähentämistä. Tämän ratkaisun osalta ei vihreässä kirjassa ole estetty epäilyksiä tai kielteisiä puolia. Jos tarkoitus kuitenkin on soveltaa ratkaisua kaikkiin kuluttajasopimukseen (liikkuva kuluttaja, etämyynti), voi se myös olla omiaan lisäämään tuomioistuinmenettelyn tai vastaavan tarvetta ja siten lisäämään kustannuksia ja vaivaa. Jos elinkeinonharjoittaja saa

vieraan lain mukaisen vaatimuksen, tämän voi olla vaikea hyväksyä sitä päteväksi. Liikkuvan kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisissä sopimuksissa tehokkain olisi sopimuksen tekopaikan (elinkeinoonharjoittajan) laki. Tämä kuitenkin edellyttää, että jokaisessa jäsenvaltiossa olisi voimassa kuluttajansuojaa koskevat normit (vähimmäissuojanormit).

On myös otettava huomioon, missä riidat ratkaistaan. Jos clearing house -systeemi saadaan toimimaan tehokkaasti koko talousalueella, vähentää se huomattavasti ongelmia esimerkiksi sen suhteen, miten lain sisältö selvitetään. Tällaisissa tilanteissa ei varmasti juurikaan mentäisi tuomioistuinkäsittelyyn, mikä lienee yhtenä tavoitteena.

Suurin nykyongelmana on etäsopimustilanteiden epäselvyys, erityisesti Internet- ja TV- -ostosten osalta. Näissä sopimuksissa selkein ja toimivin (edellä olevin perustein) on "toiminnan suuntaamissääntö" kunhan **ehdottomasti ja selkeästi** määritellään, mitä toiminnan suuntaamisella tarkoitetaan.

Ratkaisussa on siten otettava huomioon se sivulla 33 todettu seikka, että kuluttajariitoja viedään harvoin tuomioistuimeen. Riidat ratkaistaan useimmiten tuomioistuihin nähden ulkopuolisissa elimissä eivätkä ratkaisut ole pakkotoimin täytäntöön pantavissa. Siksi ratkaisun pitää olla sellainen, että myös elinkeinonharjoittaja hyväksyy sen, jotta kuluttaja toisaalta voi päästä niihin oikeuksiinsa, joita hän kohtuudella voi odottaa, kun otetaan huomioon sopimuksenteko-olosuhteet.

Myös kysymyksessä 11 on syytä ottaa huomioon edellä mainitut näkökohdat, samoin kuin yksityishenkilöiden vakuutuksissa.

Pääasia, että säännöt olisivat yksinkertaiset ja osapuolten hyväksyttävissä.

13. –

14. –

15. Selvintä saattaisi olla käsitelmäärityksen välttäminen viittaamalla tältä osin lähetetyistä työntekijöistä annettuun direktiiviin (96/71/EY).
16. –
17. –
18. Saatavan siirron esineoikeudellisia vaikutuksia koskevien määräysten ottaminen tulevaan säädökseen vaikuttaa hyvinkin perustellulta. Ongelmat lienevät nimittäin selvästi suuremmat kuin esimerkiksi aineellisia esineitä koskevien määräämistoimien yhteydessä. Tarkoituksenmukaisinta olisi ilmeisesti soveltaa saatavan siirtäjän kotipaikan lakia (vaihtoehdon iv mukaisesti). Tämä laki on keskeisessä asemassa siirtäjää koskevan konkurssi- tai muun insolvenssimenettelyn piiriin kuuluvaa omaisuutta ratkaistaessa. Lisäksi tällainen ratkaisu täyttää hyvin ennakoitavuusvaatimuksen, kuten vihreässä kirjassa on todettu. Muun muassa tästä syystä sen soveltamista myös seuraantokollisioihin voidaan pitää tarkoituksenmukaisena. Eri lain soveltuminen siirron vaikutuksiin yhtäältä suhteessa velalliseen ja toisaalta suhteessa kolmansiin (kohta v. s. 43) tuskin aiheuttaa niin suuria vaikeuksia, että vihreässä kirjassa hahmoteltuja, mutta ilmeisesti varsin vaikeasti täsmennettyjä sääntöjä voitaisiin pitää tarpeellisina. Siirtoa koskevien sääntöjen eroavuudet eri henkilösuhteissa ovat myös valtion sisäisissä operaatioissa nykyisin arkipäivää niin Suomessa kuin monessa muussakin valtiossa.
19. Rooman sopimuksen 12 ja 13 artiklojen suhde ei sopimuksen yleiseen linjaan verrattuna tunnu erityisen vaikeaselkoiselta. Mikäli soveltamisessa on kuitenkin ollut vihreässä kirjassa kuvattuja ongelmia, täsmentäminen on varmasti aiheellista. Tämän voisi olettaa olevan suhteellisen yksinkertaista. Velvoitteista riippumatonta maksua koskevien tapausten - eli ilmeisesti lähinnä erilaisten maksuinterventioiden - sääntely vaikuttaa puolestaan varsin ongelmalliselta. Tilanteet lienevät niin vaihtelevia, että optimaalista ratkaisua on vaikea osoittaa. Jo selkeyden vuoksi ja rajanvetovaikeuksien

ehkäisemiseksi olisi kuitenkin nähtävästi syytä omaksua sama ratkaisu kuin nykyisessä 13 artiklassa.

20. –

SUOMEN LAKIMIESLIITTO – FINLANDS JURISTFÖRBUND RY

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'J' and 'T' followed by a horizontal line.

Jorma Tilander

toiminnanjohtaja